

sOciaal

TEKST JADE YORKS FOTO'S LISA VAN DAMME

Eindeloos wachten

op zekerheid en beterschap

Camilje

Ze willen allemaal vooruit, maar staan noodgedwongen stil in afwachting van uitsluitel. Asielzoekersvrouwen proberen met de minimale middelen die ze hebben het beste te maken van hun verblijf in België. Het boek *Transit 51* gunt zijn lezers een uniek kijkje in het leven van vijf bewoonsters van het Brusselse Klein Kasteeltje, een opvangcentrum voor asielzoekers.

CAMILJE

Alles wat haar hart begeert, ligt hier in België. Camilje heeft hier een stevig dak boven haar hoofd en ze hoeft nooit honger te lijden. Haar kinderen gaan elke dag naar school en haar oudste dochter ontvangt goede medicijnen tegen haar epileptische aanvallen. Ze kan er nu zelfs voor naar de dokter. Het laatste wat Camilje dan ook wil, is teruggaan naar waar ze vandaan kwam. 'Kosovo is te gevaarlijk voor ons. Als we daar langer waren gebleven, waren we nu misschien wel dood geweest.'

Camilje is een goedlachse madam van 26 jaar, die sinds vier jaar met man en drie kinderen in het Klein Kasteeltje woont. Ze behoort tot de Cergari-Roma, een volk dat stelselmatig in Oost-Europa wordt gediscrimineerd. Recht op huisvesting, werk of scholing hebben Cergari-Roma niet. Noodgedwongen woonde Camilje met haar echtge-

noot en twee kinderen – haar derde kind is in België geboren – in een geïmproviseerde tent van een plastic zeil. De kost verdiende het gezin door afval te verzamelen en de bruikbare stukken vuilnis te verkopen. Meer dan vijftig euro per maand leverde dat niet op. 'We werden vaak door de Albanezen geslagen en beroofd van het geld dat we verdiend hadden. Geld om de kinderen naar school te sturen hadden we niet', zegt Camilje. Even verdwijnt de vrolijke glans van haar gezicht. Ze zegt het niet met zoveel woorden, maar de langdurige pauzes tussen haar zinnen verraadden de last van de emotionele bagage die ze met zich meedraagt.

Wat de druppel precies was, weet ze niet, maar uiteindelijk besloot Camilje dat het genoeg was met al die agressie. Samen met haar gezin besloot ze te vluchten. Te voet stapte het jonge gezin naar Hongarije. 'Twee dagen lang liepen we door water.'

*Eigenlijk leeft een
asielzoekersgezin met
dezelfde beperkingen
als een arm Belgisch
gezin.*

Camilje steekt haar armen in de lucht om aan te geven hoe ze toen hun bagage vasthielden. 'Het water kwam tot ons middel.' Eenmaal in Hongarije aangekomen, vroeg het gezin asiel aan. De aanvraag werd afgewezen waarna Camilje met man en kinderen weer op straat belandde. In ruil voor al hun spaargeld bracht een mensenhandelaar hen naar België. Inmiddels ziet Camilje België en het Klein Kasteeltje als haar nieuwe thuis. 'Ik heb goede hoop dat we 'positief' krijgen, want teruggaan naar Kosovo is geen optie.'

In het Klein Kasteeltje wachten en hopen zo'n achthonderd andere asielzoekers op positief nieuws. Deze onzekerheid, maar ook het gewone dagelijkse leven binnen de muren van het opvangcentrum vormen het decor van het boek *Transit 51*. De Lezer krijgt een uniek en ongecensureerd kijkje in het leven van de asielzoeker. Julie Weyne hoorde als socio-cultureel medewerker van het Klein Kasteeltje vaak negatieve reacties over asielzoekers. 'Vele Belgen hebben een vertekend beeld van hoe asielzoekers hier leven. Zo denken sommigen bijvoorbeeld dat de kinderen niet naar school gaan, terwijl ze gewoon in een normale schoolklas zitten. Eigenlijk leeft een asielzoekersgezin met dezelfde beperkingen als een arm Belgisch gezin. Het grootste verschil is dat een asielzoeker niet weet wat de toekomst hem brengt.'

CIJFERS EN STATISTIEKEN

Weyne is vooral niet blij met de cijfermatige benadering van het publiek als het om asielzoekers gaat. 'Ik snap dat er statistieken moeten zijn, maar op politiek vlak en in de media is er vaak te weinig aandacht voor het menselijke verhaal of het drama dat aan de cijfers vooraf is gegaan. Daarom wilde ik vorig jaar met Internationale Vrouwendag een activiteit organiseren waardoor de mensen konden zien dat asielzoekers eigenlijk hele gewone mensen zijn.'

Ze sloeg de handen ineen met Standaard-fotografe Lisa Van Damme en Julie Vanstallen, freelance

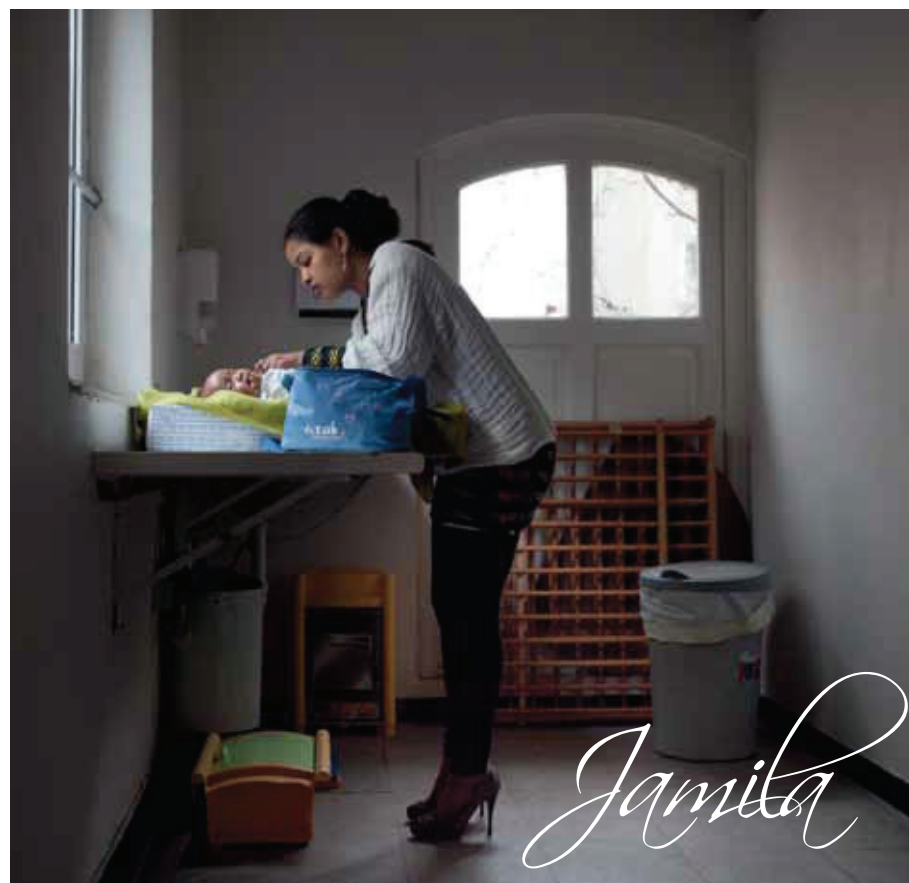
journaliste en communicatiemedewerker van het Klein Kasteeltje. In eerste instantie was dat voor de organisatie van een fotoworkshop waarbij Van Damme asielzoekersvrouwen de beginselen van de fotografie bijbracht. De vrouwen gingen vervolgens elk met een camera op pad om taferelen vast te leggen uit hun alledaagse leven. Eén van de foto's beeldt twee voeten uit in een geel teiltje dat gevuld is met water. 'Zo vergeet ik mijn problemen en kan ik mij ontspannen', luidt het bijschrift. Een andere foto laat appartementen zien die zich tegenover het opvangcentrum bevinden. Het bijschrift: 'Dat is recht tegenover ons en ik zou liever daar wonen ... In een appartement alleen voor mijn gezin. Niet verplicht zijn om een studio te delen met een ander gezin ... Dat is mijn droom.'

'Voor mij waren asielzoekers ook niet meer dan cijfers'

De workshop wordt door Van Damme en Weyne als een 'grote meerwaarde' gezien. Vooral over het onderdeel waarbij de deelnemers met elkaar in gesprek gingen over wat ze hadden gefotografeerd, zijn de initiatiefnemers erg tevreden. 'Toen werd voor iedereen duidelijk hoeveel de vrouwen met elkaar gemeen hebben. Of het nu om een Congolese vrouw of om een vrouw van Armeense afkomst gaat, uiteindelijk houden ze allemaal van hun kinderen en maken zij zich allemaal zorgen om vrienden en familie die ze in hun land van herkomst moesten achterlaten', zegt Weyne.

**'Wij hadden alvast
gemeen dat we
allemaal vrouw zijn'**

‘Het grootste verschil is dat ze niet weten wat de toekomst hen brengt’

STRAF VOOR ONGEHUWDE ZWANGERSCHAP

Synchroon met de fotoworkshop ontstond het idee om fotografe Van Damme een week lang in het leven van een asielzoekersvrouw te laten duiken. ‘We wilden tonen wie asielzoekers zijn en hoe ze leven’, legt fotografe Van Damme uit. ‘Ik wist totaal niet wat ik moest verwachten. Voor mij waren asielzoekers ook niet meer dan cijfers.’ Een week lang verbleef Lisa Van Damme in het Klein Kasteeltje om in eerste instantie alleen het leven van Jamila, een 23-jarige moeder van Ethiopische afkomst, vast te leggen. Zij is samen met haar familie haar geboorteland ontvlucht door conflicten in het grensgebied van Noord-Ethiopië en Eritrea. Aangekomen in Soedan hertrouwde haar moeder na de dood van haar vader met een moslimman. Die kon het niet verkroppen dat Jamila ongehuwd zwanger was. Hij sloot haar op en dwong haar tot abortus, een praktijk die levensgevaarlijk kan zijn in Ethiopië. Met de hulp van haar moeder wist Jamila het onheil te ontvluchten en belandde ze via diverse tochten over land en water in België. Nu woont ze met haar pasgeboren zoontje in het Klein Kasteeltje.

‘Als we daar langer waren gebleven, waren we nu misschien wel dood geweest’

Voor het verhaal van Jamila verbleef Van Damme hele dagen en nachten in het studiotje van Jamila. ‘Toen kreeg ik echt bewondering voor de wijze waarop asielzoekers leven. Voor mij waren het hele korte nachten door huilende baby’s en mensen die ‘s avonds laat thuis kwamen. Eigenlijk word je constant gestoord, zeker als je het niet gewend bent.’ Terwijl Van Damme de foto’s voor haar rekening nam, ging journaliste Julie Vanstallen op reportage en hield interviews. Dit bleek zo’n succes dat er een vervolg kwam. Naast Jamila werden nog vier andere vrouwelijke inwoners van het asielzoekerscentrum geportretteerd. ‘Communiceren ging vaak met handen en voeten, maar uiteindelijk lukte het ons om een vertrouwensband met de vrouwen op te bouwen’, aldus Van Damme.

Ze kreeg het voor elkaar om de vrouwen in hun dagelijkse besognes ook te fotograferen tijdens intieme bezigheden. Zo zijn er foto’s van bewoonster Evgenia in bed getrokken terwijl ze piekerend voor zich uit lijkt te staren, en foto’s van asielzoekster Parandzem terwijl ze op haar knieën voor een muur vol kaarsen in gebed is. ‘Op den duur werd ik bijna onderdeel van het meubilair’, grapt de fotografe. De makers poogden taferelen vast te leggen die herkenbaar zijn voor het publiek. Van Damme: ‘Ik denk dat iedereen zichzelf of een kennis in één van de vrouwen kan herkennen. Die diversiteit aan vrouwen en de herkenbaarheid van het dagelijkse leven is, denk ik, de kracht van het project.’

KWETSBAAR ALS VROUW

In het Belgische dagelijkse leven blijkt een asielzoekersvrouw vaak meer rechten te hebben dan in haar land van herkomst. Zo wandelt Jamila hier op hoge hakken en met een laag ingesneden truitje over straat. Ondenkbaar dat ze zo in Soedan rond zou kunnen lopen, geeft ze toe. Camilje leert nu voor het eerst in haar leven lezen en schrijven. Ze maakt zelfs grote sprongen met het Nederlands en is er fier op dat ze nu haar naam kan schrijven. Wat veel vrouwen hier kunnen, was onwaarschijnlijk in het land waar ze vandaan komen. Het is dan ook geen toeval dat de makers van *Transit 51* zich alleen gefocust hebben op vrouwen. ‘Vrouwen staan vaak veel kwetsbaarder in de samenleving. Soms is juist hun ‘vrouw-zijn’ de reden waarom ze moesten vluchten’, weet socio-cultureel medewerker Weyne te vertellen.

Een bijkomend voordeel voor hun focus op vrouwen is dat een vertrouwensband tussen twee vrouwen nu eenmaal makkelijker tot stand komt dan tussen een vrouw en een man. 'Als je wilt dat iemand zich voor jou openstelt, dan moet je ook een stukje van jezelf vrijgeven', zegt de fotografe. Weyne vult aan: 'Juist als de culturen zoveel van elkaar verschillen, helpt het als je iets gemeenschappelijks hebt. Wij hadden alvast gemeen dat we allemaal vrouw zijn.'

Net als de andere bewoners van het Klein Kasteeltje is het voor Camilje en haar gezin niet duidelijk wat de toekomst hen brengt. 'Ik begrijp het niet', geeft ze toe. 'We hadden eerst een 'positief' gekregen en uiteindelijk toch niet.' Volgens Weyne komen misverstanden als deze vaak voor. 'De asiel-procedure is best ingewikkeld. 'Positief' wilde in dit geval zeggen dat de aanvraag ontvankelijk is verklaard, maar dat wil niet altijd zeggen dat hij ook gegrond is.' Omdat er bijna niet in de moedertaal van de asielzoekers wordt gecommuniceerd en vele van hen ongeschoold zijn, begrijpen ze er vaak maar weinig van.

Weyne noemt dit een leerpunt voor de politiek. Zij is van mening dat asielzoekers beter ondersteund zouden moeten worden. 'Er wordt veel materiële hulp geboden, maar wat betreft de psycho-sociale hulp mag dat veel meer zijn. Velen hebben heel wat meegemaakt op hun weg hiernaartoe en moeten dat verwerken.' De makers hopen dat niet alleen het publiek een positiever beeld krijgt van asielzoekers, maar ook dat de politiek haar pijlen vaker en constructiever op deze sector zal richten.

Transit 51. Lisa Van Damme, Julie Vanstallen en Julie Weyne, uitgeverij Lannoo, februari 2013, 192 blz., ISBN 9789401407793 – prijs: 24,95 euro

Het boek dankt zijn naam aan de overgangsfase waarin de asielzoekersvrouwen nu zitten. Ze leven in de pauzestand. Ze hebben immers hun oude leven achtergelaten, maar wachten om officieel een nieuw leven op te bouwen in de Belgische samenleving. De makers voegden achter het woord 'Transit' de cijfers 51 toe omdat alle badge-nummers van de bewoners van het Klein Kasteeltje met die twee cijfers beginnen.

KIES VOOR MAXIMAAL ZITCOMFORT

MET EEN ZETEL OP MAAT

ACTIE
Van 2/5 tot 31/5 2013

Ontdek de zetel op maat in je Thuiszorgwinkel. Indien gewenst komen specialisten bij jou thuis je zithouding in kaart brengen en je adviseren over jouw zetel op maat.

-15 %*

Het maatwerk van deze Belgische fabrikant biedt heel wat mogelijkheden:

- Zit-, lig-, uitstap- en kantelfuncties met el. bediening
- Verschillende soorten bekleding
- Maximale kleurkeuze
- Eén-, twee- en driezit
- Afwerking naar wens
- Massage of verwarming mogelijk
- Gratis levering aan huis, 5 jaar garantie

* bij bestelling/maatname vóór 1 juni 2013 en niet cumuleerbaar met andere acties of kortingen.

Winora fietsen zijn kwaliteitsvolle elektrische fietsen met een goede actieradius. De prijs/kwaliteitsverhouding is voortreffelijk. Kom naar de Thuiszorgwinkel en ontdek ons gamma.

WINORA C1: met volautomatische schakeling, gebruiksvriendelijk en hoog rijcomfort
Prijs: € 2.099

FIETZADELKUSSEN

Een fietszadelovertrek in traagschuim voorkomt zadelpijn.

-15 %

maat S-M € 39 **NU € 33,15**
maat L € 49 **NU € 41,65**

De adressen van de Thuiszorgwinkels vind je op onze website of via 02 246 49 49.

www.thuiszorgwinkel.be

